

Regeling van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van datum, nr. 2023-, houdende regels voor het verlenen van een eenmalige specifieke uitkering aan de gemeente Amsterdam en de provincies Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ten behoeve van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden (Regeling specifieke uitkering acht NOVEX-gebieden)

De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Gelet op artikel 17, vijfde lid, van de Financiële-verhoudingswet;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

aangewezen gemeente: de gemeente Amsterdam;

aangewezen provincies: de provincies Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland;

minister: Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

NOVEX-gebied: gebied waar nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig stapelen dat een gebiedsgerichte aanpak van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is om te kunnen komen tot de gewenste herbestemming en/of ingrijpende herinrichting met behoud of versterking van de ruimtelijke kwaliteit, zoals aangewezen in bijlage 1040560 bij de Kamerbrief van 6 juli 2022 (Kamerstukken II 2021/22, 34682, nr. 100).

Artikel 2. Doel en activiteiten

1. De minister verleent een specifieke uitkering aan de aangewezen gemeente en provincies voor ontwikkelperspectieven ten behoeve van het zorg dragen voor een kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden. Onder de hiermee samenhangende opgaven wordt ten minste verstaan klimaatadaptatie, verduurzaming, stikstof, energietransitie, circulaire economie, transitie van landbouw, bodemgesteldheid, logistiek, verstedelijking en krimp.
2. Voor de realisering van het doel, bedoeld in het eerste lid, komen de activiteiten in aanmerking die:
 - a. nodig zijn voor het opstellen van ontwikkelperspectieven in het NOVEX-gebied;
 - b. zijn omschreven in die ontwikkelperspectieven; of
 - c. voortvloeien uit de uitwerking of uitvoering van die ontwikkelperspectieven.
3. De activiteiten, bedoeld in het tweede lid, omvatten niet de bekostiging van maatregelen ter realisering van het doel, bedoeld in het eerste lid.
4. De specifieke uitkering wordt niet verleend voor BTW verschuldigd over kosten voor activiteiten, indien het bedrag van de BTW in aanmerking komt voor compensatie op grond van de Wet op het BTW-compensatiefonds of voor zover de kosten in aanmerking komen voor aftrek op grond van de Wet op de omzetbelasting 1968.

Artikel 3. Hoogte

1. De hoogte van de specifieke uitkering, bedoeld in artikel 2, eerste lid, bedraagt € 350.000 voor de:

- a. gemeente Amsterdam ten behoeve van het NOVEX-gebied Verstedelijkingsgebied Metropoolregio Amsterdam;
 - b. provincie Gelderland ten behoeve van het NOVEX-gebied Gebied Arnhem–Nijmegen–Foodvalley;
 - c. provincie Noord-Brabant ten behoeve van het NOVEX-gebied Stedelijk Brabant;
 - d. provincie Noord-Holland ten behoeve van het NOVEX-gebied Regio Schiphol;
 - e. provincie Utrecht ten behoeve van het NOVEX-gebied Verstedelijkingsgebied Utrecht–Amersfoort; en
 - f. provincie Zuid-Holland ten behoeve van het NOVEX-gebied Verstedelijkingsgebied Zuidelijke Randstad.
2. De hoogte van de specifieke uitkering, bedoeld in artikel 2, eerste lid, bedraagt € 500.000 voor de provincie Groningen, waarvan:
- a. € 150.000 ten behoeve van het NOVEX-gebied Lelylijn; en
 - b. € 350.000 ten behoeve van het NOVEX-gebied Verstedelijkingsgebied Groningen-Assen.

Artikel 4. Voorwaarden

1. Alleen activiteiten die zijn uitgevoerd met ingang van 1 januari 2022 komen in aanmerking voor een specifieke uitkering.
2. De aangewezen gemeente en provincies besteden het volledige bedrag van de ontvangen specifieke uitkeringen uiterlijk op 31 december 2026 aan het doel en de activiteiten, bedoeld in artikel 2.

Artikel 5. Voorschot

De minister verleent een voorschot van 100% en betaalt dat in één keer uit.

Artikel 6. Verantwoording

De aangewezen gemeente en provincies leggen verantwoording af over de besteding van de ontvangen specifieke uitkering op de wijze bepaald in artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet.

Artikel 7. Terugvordering

1. Als uit de eindverantwoordingsinformatie blijkt dat de specifieke uitkering onrechtmatig is besteed gelet op het doel en de activiteiten, bedoeld in artikel 2, of onvolledig is besteed binnen de daartoe gestelde termijn, kan de uitkering ter hoogte van het niet of onrechtmatig bestede deel door de minister worden teruggevorderd.
2. De minister doet binnen een jaar na ontvangst van de eindverantwoordingsinformatie mededeling van de terugvordering aan de ontvanger van de specifieke uitkering.

Artikel 8. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 september 2023.

Artikel 9. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling specifieke uitkering acht NOVEX-gebieden.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge

TOELICHTING

I. Algemeen

1. Inleiding

Deze regeling strekt ertoe het mogelijk te maken om een specifieke uitkering te verstrekken aan acht Nationale Omgevingsvisie-executie gebieden (NOVEX-gebieden), zoals aangewezen in bijlage I bij het programma NOVEX. Het programma NOVEX zorgt voor samenhang in het ruimtelijke beleid, verbindt de 22 nationale programma's en versnelt de uitvoering door te sturen op heldere voorwaarden en concrete uitvoeringsafspraken.

Het Rijk heeft in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) van september 2020 acht NOVI-gebieden aangewezen, namelijk Amsterdam Noordzeekanaalgebied, Het Groene Hart, Zuid-Limburg, De Peel, North Sea Port District, Rotterdamse haven, Verstedelijkingsgebied Groningen-Assen en Regio Zwolle. Ten behoeve van deze gebieden is eerder een specifieke uitkering verstrekt aan de provincies Noord-Holland, Utrecht, Limburg, Zeeland, Overijssel, Groningen en Zuid-Holland ten behoeve van de acht NOVI-gebieden.¹ In het programma NOVEX (juli 2022) zijn deze acht NOVI-gebieden aangevuld met acht nieuwe gebieden namelijk: Verstedelijkingsgebied Metropoolregio Amsterdam, Gebied Arnhem–Nijmegen–Foodvalley, Stedelijk Brabant, Regio Schiphol, Verstedelijkingsgebied Utrecht–Amersfoort, Verstedelijkingsgebied Zuidelijke Randstad, Lelylijn en Verstedelijkingsgebied Groningen-Assen. Tegelijkertijd zijn al deze 16 gebieden onder de noemer NOVEX geplaatst. In het programma NOVEX zijn dus in totaal 16 NOVEX-gebieden aangewezen.

Ten behoeve van de ontwikkeling van deze gebieden zal een specifieke uitkering worden verleend aan de gemeente Amsterdam en de provincies Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Deze regeling zal naast de hiervoor vermelde regeling over de NOVI gebieden bestaan en op een aantal onderdelen afwijken. Afgezien van NOVEX-gebied Lelylijn, ontvangt elk NOVEX-gebied namelijk hetzelfde bedrag aan specifieke uitkering.

2. Inhoud

Het doel van deze regeling is om door middel van het verlenen van een specifieke uitkering aan de gemeente Amsterdam en de provincies Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland capaciteit, middelen en expertise te faciliteren. Hierbij ligt de focus op de voorfase van het proces, zoals het creëren van de juiste randvoorwaarden en integrale ontwikkelperspectieven ten aanzien van de afhankelijkheden van andere opgaven zoals de energietransitie en mobiliteitstransitie. Hierdoor wordt zorg gedragen voor een kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in de acht geselecteerde NOVEX-gebieden, gelet op de hiermee samenhangende opgaven. Hieronder wordt ten minste verstaan klimaatadaptatie, verduurzaming, stikstof, energietransitie, circulaire economie, transitie van landbouw, bodemgesteldheid, logistiek, verstedelijking en krimp.

De gemeente en provincies die de specifieke uitkering ontvangen zijn samen met het Rijk aangewezen als partners binnen een NOVEX-gebied. Hierin worden aanpakken waar nuttig en mogelijk verbonden, versneld of worden er zo nodig trajecten toegevoegd. Zo wordt voorkomen dat aanpakken, sturing en governance worden gestapeld binnen eenzelfde gebied. De provincies hebben goed zicht op regionale opgaven zoals woningbouwopgave, groei en krimp, de regionale energiestrategieën en de transitie van landelijk gebied. Daarnaast zijn zij op de hoogte van woningbouwplannen en warmteplannen van gemeenten binnen de provincie. Daarbij zijn zij beter in staat om regionaal te verbinden en kennisuitwisseling te faciliteren dan gemeenten. Om die reden wordt aan hen een specifieke uitkering verleend. Een uitzondering hierop vormt het NOVEX-

¹ Stcrt. 2021, nr. 47806.

gebied Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit betreft een samenwerkingsverband van twee provincies en 30 gemeentes en de vervoerregio Amsterdam. De gemeente Amsterdam ontvangt de specifieke uitkering, aangezien zij juridisch gezien verantwoordelijk is over de besteding ervan binnen het NOVEX-gebied MRA. In het gezamenlijke rijk-regio directeurenoverleg van de MRA wordt de inzet van de middelen ten behoeve van dit NOVEX-gebied besproken en afgestemd. Verder vindt in de MRA via platforms afstemming met de betreffende provincies en gemeentes plaats.

In de acht geselecteerde NOVEX-gebieden zijn grote en geïntegreerde (transitie)opgaven in de fysieke leefomgeving aan de orde, die essentieel zijn voor het betreffende gebied en voor Nederland als geheel. De zorg voor een woningaanbod dat aansluit op de behoefte is één van de urgentere en complexe opgaves in deze gebieden. Dit moet in de context worden gezien van kwantitatieve en/of kwalitatieve tekorten en gebiedsspecifieke omstandigheden, zoals druk op de woningmarkt of samenloop met andere opgaven zoals klimaatadaptatie, stikstof, transitie van landbouw, bodemgesteldheid en krimp. Hierdoor is het van belang dat voor deze gebieden een integrale visie wordt opgesteld. Vervolgens moeten uitvoeringsafspraken worden gemaakt om deze grote opgaven in de ruimte te kunnen inpassen. Daarna wordt een regionale investeringsagenda opgesteld, waarin staat hoe en door wie de maatregelen en oplossingen betaald worden.

3. BTW

De activiteiten waarvoor de uitkering wordt verstrekt kunnen activiteiten zijn waarover de gemeente en provincies BTW verschuldigd zijn. De specifieke uitkering wordt niet verstrekt voor de over de activiteiten verschuldigde BTW. De BTW component wordt gestort in het BTW-compensatiefonds van het Ministerie van Financiën. De gemeente en provincies kunnen op grond van de relevante wet- en regelgeving een beroep doen op terugontvangst van de betaalde BTW componenten.

Daarnaast is denkbaar dat de gemeente en provincies met de uitkering activiteiten verricht waarbij de kosten aftrekbaar zijn op grond van de Wet op de omzetbelasting 1968. De specifieke uitkering wordt niet verstrekt voor deze kosten. Het geldende uitgangspunt is namelijk dat kosten die op een andere wijze gecompenseerd kunnen worden, niet uit de specifieke uitkering worden betaald.

4. Verhouding tot hoger recht en nationale regelgeving

4.1 Algemene Wet bestuursrecht

Een beschikking tot het verstrekken van een specifieke uitkering is een beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Indien het college van burgemeester & wethouders of het college van gedeputeerde staten het niet eens is met de beschikking van de minister, dan kan zij op grond van de Awb daartegen bezwaar maken en vervolgens beroep instellen bij de bestuursrechter. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat volgens deze regeling alleen provincies en de gemeente Amsterdam in aanmerking komen voor het ontvangen van een specifieke uitkering voor hun bijdrage aan een programma. Dat betekent dat derden, zoals de bij het programma betrokken andere partijen, geen rechtstreeks belang hebben bij de beschikking van de minister en dat zij om die reden niet als belanghebbenden tegen die beschikking bezwaar kunnen maken of beroep kunnen instellen.

4.2 Financiële Verhoudingswet

De financiële verhouding tussen het Rijk en de provincies is geregeld in de Financiële-verhoudingswet. De bepalingen over specifieke uitkeringen uit de Financiële-verhoudingswet zijn op deze regeling van toepassing. Daarom is in dit besluit toepassing gegeven aan artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet met betrekking tot de wijze van verantwoording door de gemeente van de besteding van de uitkering en de eventuele terugvordering als deze onrechtmatig zou worden besteed. Dit is gedaan in lijn met het uitgangspunt bij specifieke uitkeringen om de wijze van verantwoording en terugvordering in de regeling van de specifieke uitkering op te nemen.

5. Staatssteun en aanbesteding

Het staat de aangewezen gemeente en provincies vrij om naar eigen inzicht de specifieke uitkering te benutten, binnen de voorwaarden die daaraan in deze regeling worden gesteld. Aangezien vooraf niet duidelijk is aan welke precieze activiteiten de specifieke uitkering zal worden besteed,

kan op rijksniveau geen staatssteuntoets worden uitgevoerd. Conform de interdepartementale afspraken over staatssteun moeten de aangewezen gemeente en provincies daarom zelfstandig een staatssteuntoets uitvoeren.² Daarbij hebben zij een eigen verantwoordelijkheid om te waarborgen dat geen verboden staatssteun wordt verstrekt.

In geval de specifieke uitkering wordt besteed aan door derden verleende diensten moeten de Europese regels inzake staatssteun in ogenschouw worden genomen. Het gaat daarbij met name om de vraag of sprake is van bevoordeling van een onderneming in Europeesrechtelijke zin, bedoeld in artikel 107, eerste lid, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, welke door de subsidie bepaalde kosten, die ze normaal zelf moeten betalen, niet hoeven te dragen.

Het Ministerie van BZK coördineert provinciale staatssteunprocedures via het Coördinatiepunt Staatssteun Decentrale Overheden en heeft in dat kader periodiek overleg met de provincies en VNG.

Daarnaast kan bij aanbestedingen ten behoeve van de activiteiten ter realisering van het doel van de regeling de regels uit de Aanbestedingswet 2012 van toepassing zijn.

6. Uitvoering

De minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening voert de regeling uit.

7. Administratieve lasten

Aangezien deze regeling specifieke uitkeringen betreft, en daarom uitkeringen aan medeoverheden, worden er geen uitvoeringslasten voor burgers en bedrijven verwacht. Medeoverheden kunnen met behulp van de uitkering activiteiten ontplooiën waarbij ze derde partijen inschakelen, en dat kunnen burgers en bedrijven zijn. Die zullen dan echter in het kader van hun gebruikelijke dienstverlening optreden.

8. Financiële gevolgen Rijk

Voor deze regeling is in totaal 2,6 miljoen euro beschikbaar voor specifieke uitkeringen aan de aangewezen gemeente en provincies op de begroting 2023 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het betreft een eenmalige specifieke uitkering, met één toekenningsmoment. De betaling zal eind 2023 plaatsvinden.

II. Artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen

Dit artikel geeft een beschrijving van de voornaamste begrippen die in deze regeling worden gehanteerd.

Artikel 2. Doel en activiteiten

Het doel van de regeling betreft het beschikbaar stellen van middelen om de processen die voortvloeien uit het programma NOVEX (het opstellen van een ontwikkelperspectief, uitvoeringsagenda en regionale investeringsagenda) te stimuleren. Onder de uitwerking of uitvoering van ontwikkelperspectieven in het NOVEX-gebied wordt verstaan het uitwerken van gezamenlijke doelen en inrichting van de bestuurlijke organisatie en samenwerking, een regionale ontwikkel- en investeringsagenda en fondsvorming.

Bij de activiteiten die worden uitgevoerd ter realisering van het doel van de regeling kan het gaan om eigen personele inzet, bijvoorbeeld mensen met de benodigde expertise voor het verrichten van analyse en onderzoek. Dit kan gericht zijn op een goede en samenhangende ruimtelijke inpassing van de meervoudige NOVEX-opgaven, het verbinden en versnellen van lopende aanpakken, kennisdeling, leren en experimenteren, communicatie en netwerkopbouw. Verder

² Interdepartementale afspraken inzake staatssteun 2017, 12 oktober 2017.
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0040099/2017-10-21>.

vallen onder de activiteiten de inkoop van capaciteit, zoals procesondersteuning, ten behoeve van de uitwerking van de ontwikkelperspectieven.

De specifieke uitkering is niet bedoeld om te besteden aan maatregelen ter realisering van het doel van deze regeling, maar is alleen bestemd om het proces te stimuleren zodat tot een ontwikkelperspectief, uitvoeringsagenda en regionale investeringsagenda wordt gekomen. Dat betekent dat de specifieke uitkering niet mag worden besteed aan bouwactiviteiten en verduurzamingsmaatregelen.

Artikel 3. Hoogte

Er wordt een eenmalig bedrag aan specifieke uitkering aan de aangewezen gemeente en provincies ten behoeve van het in dit artikel vermelde NOVEX-gebied verleend. Aan de provincie Groningen wordt ten behoeve van het NOVEX-gebied Lelylijn een lagere specifieke uitkering verleend dan aan de overige zeven NOVEX-gebieden, omdat zij in 2022 van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een specifieke uitkering heeft ontvangen.

Artikel 4. Voorwaarden

In dit artikel zijn de voorwaarden en verplichtingen opgenomen die de aangewezen gemeente en provincies hebben bij de besteding van de specifieke uitkering.

Artikelen 5, 6 en 7. Voorschot, verantwoording en terugvordering

De minister verleent een voorschot van 100% en betaalt dat in één keer uit. De aangewezen gemeente en provincies leggen vervolgens verantwoording af over de besteding van de specifieke uitkering via het Sisa-systeem, vastgelegd in artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet.

Als de specifieke uitkering onrechtmatig is besteed, kan de minister het onrechtmatig bestede deel terugvorderen. Van een onrechtmatige besteding is sprake indien de specifieke uitkering is uitgegeven op een wijze die niet past binnen het doel en de activiteiten, bedoeld in artikel 2, van deze regeling. Indien een verleende specifieke uitkering onvolledig is besteed binnen de daartoe gestelde termijn, bedoeld in artikel 4, tweede lid, kan de minister het niet bestede deel terugvorderen.

De minister doet binnen een jaar na ontvangst van de eindverantwoordingsinformatie mededeling van de terugvordering aan de ontvanger van de specifieke uitkering.

Artikel 8. Inwerkingtreding

De regeling treedt in werking met ingang van 1 september 2023. Er wordt daarmee afgeweken van de vaste verandermomenten en minimuminvoeringstermijn voor ministeriële regelingen. Dit in verband met het voorkomen van ongewenste publieke nadelen. Het is namelijk van belang dat de specifieke uitkering nog dit jaar verleend kan worden aan de aangewezen gemeente en provincies. Vooraf is een internetconsultatie gehouden en heeft afstemming plaatsgevonden met de betrokken partijen (gemeente Amsterdam, provincies Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland en de betreffende NOVEX-gebieden). Zij hebben hierdoor voldoende voorbereidingstijd gekregen om zich op de inwerkingtreding van deze regeling voor te bereiden.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge